

ΟΙ **ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ** ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ στα α.ε. και τα ν.ε.

Πρόταση είναι μια οργανωμένη ομάδα λέξεων που έχει ένα νόημα, εφόσον οι λέξεις τοποθετούνται η μία δίπλα στην άλλη σύμφωνα με τους νόμους κάθε γλώσσας.

Για να διατυπώσουμε μια κατανοητή πρόταση χρειαζόμαστε δύο βασικά στοιχεία:

- α) Το υποκείμενο
- β) Το κατηγορημα

Υποκείμενο είναι αυτό για το οποίο γίνεται λόγος στην πρόταση, είναι αυτό που ενεργεί, που παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση. Το βρίσκουμε **ρωτώντας ποιος; ποιοι;**

ν.ε.: Ο Σωκράτης **είπε**. / α.ε.: Ο Σωκράτης **εἶπε**.

Κατηγορημα είναι το ρήμα της πρότασης και εκείνες οι λέξεις που αποτελούν το απαραίτητο συμπλήρωμά του. Μπορεί να αποτελείται:

Α) Μόνο από το αμετάβατο **ρήμα**:

ν.ε.: Ο Σωκράτης **είπε**. / α.ε.: Ο Σωκράτης **εἶπε**.

Β) Από το μεταβατικό **ρήμα** και το *αντικείμενό* του (γενική, δοτική, αιτιατική).

Το βρίσκουμε θέτοντας μόνο **μία ερώτηση**, όπως *τι; ποιον; ποιους; σε ποιον;*

ν.ε.: Ο Σωκράτης **διδάσκει** την *αρετή*. / α.ε.: Ο Σωκράτης **διδάσκει** τὴν *ἀρετήν*.

Γ) Από το μεταβατικό **ρήμα** και τα *αντικείμενά* του (Αρ):

Κάνουμε **δύο ερωτήσεις** για να τα βρούμε π.χ. *τι; σε ποιον;*

ν.ε. Ο Σωκράτης **διδάσκει** *στον μαθητή* την *αρετή*. / α.ε. Ο Σωκράτης **διδάσκει** τῷ *μαθητῇ* τὴν *ἀρετήν*.

Δ) Από το συνδετικό **ρήμα** και το *κατηγορούμενο* του *υποκειμένου* του

(*Κυρ, πάντα σε ονομαστική*), για το οποίο ρωτάμε *τι;*

ν.ε. Ο Σωκράτης **ήταν** *σοφός*. / α.ε. Ο Σωκράτης **ἦν** *σοφός*.

Ε) Από το μεταβατικό **ρήμα** και το *αντικείμενο* και το *κατηγορούμενο* του αντικειμένου

(*Καρ, ποτέ σε ονομαστική, αλλά στην ίδια πτώση με το αντικείμενο*) για το οποίο ρωτάμε *τι;*

ν.ε. Ο Σωκράτης **θεωρεί** την *ἀρετή* *διδασκλή*. / α.ε. Ο Σωκράτης **νομίζει** τὴν *ἀρετήν* *διδασκλήν*.

Ασκήσεις :

I. Βρες και υπογράμμισε το **ρήμα** και κύκλωσε το **υποκείμενό** του:

1. Εγώ είμαι η αρχή. / Έγώ είμι ἡ ἀρχή.
2. Η πόλη μας είναι αρχαία. / Ἡ πόλις ἡμῶν ἀρχαιοτάτη ἐστὶ.
3. Οι δάσκαλοι εκπαιδεύουν τους μαθητές. / Οἱ διδάσκαλοι παιδεύουσιν τοὺς μαθητάς.
4. Θυσιάζετε στους θεούς εσείς; / Θύετε τοῖς θεοῖς ὑμεῖς;
5. Οι εχθροί επιτέθηκαν. / Οἱ πολέμιοι ἐπετίθεντο.

II. Βρες το ρήμα, το υποκείμενο και υπογράμμισε το **αντικείμενο**:

1. Οι δάσκαλοι εκπαιδεύουν τους μαθητές. / Οἱ διδάσκαλοι παιδεύουσιν τοὺς μαθητάς.
2. Θυσιάζετε στους θεούς εσείς; / Θύετε τοῖς θεοῖς ὑμεῖς;
3. Οι Αθηναῖοι φρουρούσαν τα τείχη. / Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφρούρουν τὰ τείχη.

III. Βρες το ρήμα, το υποκείμενο και υπογράμμισε τα **αντικείμενα**:

1. Έδωσε τα γράμματα στους φίλους. / Ἔδωκε τὰ γράμματα τοῖς φίλοις.
2. Οι θεοὶ έδωσαν τη νίκη σε μας. / Οἱ θεοὶ διδόασιν νίκην ἡμῖν.
3. Παραχωρῶ σε σένα το βήμα του ομιλητή. / Παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος.

IV. Βρες το ρήμα, το υποκείμενο και υπογράμμισε το **κατηγορούμενο**:

1. Ντόπιοι είστε εσείς. / Αὐτόχθονες ὑμεῖς ἐστε.
2. Εγώ είμαι η αρχή. / Έγώ είμι ἡ ἀρχή.
3. Η πόλη μας είναι αρχαία. / Ἡ πόλις ἡμῶν ἀρχαιοτάτη ἐστὶ.

Πηγές υλικού : <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/KyrioiOroi.htm>
http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2326/Syntaktiko-Archaia-Ellinikis-Glossas_A-B-G-Gymnasiou_html-apli/